Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Nr. 5. WARSZAWA, MAJ 1930. ROK V

NAKŁADEM GŁÓWNEJ KSIĘGARNI WOJSKOWEJ

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY INFORMACJOM O WYDAWNICTWACH WOJSKOWYCH

WOJNA POLSKO-ROSYJSKA
1830 i 1831 ROKU

Wojna polsko-rosyjska 1830 i 1831 roku posiada duże znaczenie w naszej historji porozbiorowej jako największa rozprawa zbrojna z Rosją z pośród podejmowanych przez nas w wieku XVIII i XIX. Wprawdzie w wojnie tej żołnierz nasz wykazał bitność, naród zrozumiał dostatecznie powagę chwili, jednak duch w kraju nie był silny, wodzów zaś cechował brak inicjatywy i zdolności kierowniczych. Wojna ta była prowadzona bez energji, rozmachu i wiary w zwycięstwo. Całokształtem zagadnień związanych z tą wojną, zwaną ogólnie powstaniem listopadowem i z życiem wojskowem w Królestwie przed jej wybuchem, od szeregu lat zajmuje się zasłużony badacz tego okresu, prof. Uniwersytetu Warszawskiego dr. Wacław Tokarz, autor znanych i bardzo cennych prac wojskowo-historycznych. W roku 1925 wydał on drukiem książkę, obejmującą początkowy okres wojny 1830/31 r. p. t. *Sprzysiężenie Wysockiego i noc listopadowa.*

Obecna praca *prof. W. Tokarza* p.t. WOJNA POLSKO-ROSYJSKA 1830 i 1831 roku jest niezwykle źródłowem i gruntownem studjum całego przebiegu tej wojny, stanowiącem wprost rewelację w dziedzinie naszego piśmiennictwa wojskowo-historycznego. Autor wykorzystał w swej pracy całkowity materjał źródłowy pod postacią źródeł z pierwszej ręki, źródeł ogłoszonych drukiem oraz opracowań—zarówno polskich jak i niemieckich i rosyjskich. Ze źródeł archiwalnych np. zbadał on *Akta Sztabu Głównego i Komisji Rządowej Wojny*, *zbiory—plk. M. Klemensowskiego*, *ks. Czartoryskich*, *Prądzyńskiego*, *Ossolineum oraz papiery gen. Krukowieckiego*. Każde z tych źródeł—nieraz sprzecznych i rozbieżnych—autor bada, kontroluje i zestawia, odrzucając rzeczy nieścisłe i interpretując nieraz odmiennie niż dotychczasowa nauka. Omawiane dzieło dzieli się na 4 części:

1) zawiera wiadomości ogólne o siłach i środkach stron walczących oraz o wybuchu powstania i o mobilizacji sił i środków Królestwa,

2) omawia pierwszy okres powstania, kiedy inicjatywa była po stronie rosyjskiej, to jest mniej więcej do wiosny 1831 r.,

3) okres inicjatywy polskiej, t. j. kończąc bitwą pod Ostrołęką i odwrotem armji polskiej do Pragi,

4) okres ponownej inicjatywy armji rosyjskiej, aż do upadku powstania.

Autor nietylko wyczerpał właściwy temat: przedstawił poszczególne fazy tej wojny, dał dokładny opis poszczególnych bitw i wypraw zarówno na głównym jak i na podrzędnych teatrach działań, scharakteryzował wodzów naszych (Chłopicki, Skrzynecki, Krukowiecki, Rybiński) i nieprzyjacielskich (Dybicz, Paskiewicz), lecz podał w swej pracy wszystko to, co lepiej mogłoby oświetlić ten okres naszych dziejów. Tak np. opisał on stosunki gospodarcze, polityczne i administracyjne w krajach obu stron walczących. Zastanawiając się nad niewyzyskaniem przez stronę polską istniejących możliwości i nad przyczynami naszej klęski, autor dochodzi do wniosku, że prócz braku talentu u naszych ówczesnych wodzów pewną winę ponoszą również sprawcy powstania listopadowego: Wysocki, Zaliwski, którzy nie posiadali dostatecznej energji i siły woli, aby niem osobiście pokierować. Na końcu dzieła umieszczony jest skorowidz nazwisk. Jest to jedyne wyczerpujące studjum, traktujące o wojnie 1830 i 1831 roku, niezbędne dla korpusu oficerskiego, zwłaszcza oficerów dyplomowanych oraz sfer naukowych.

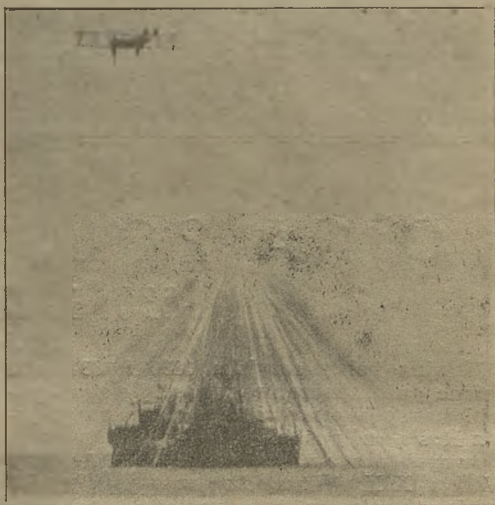
Wymieniona praca liczy 635 stron druku oraz obszerny atlas szkiców.

Cena jej wynosi 25—zł. w broszurze oraz 33—zł. w pięknej oprawie płóciennej.

TECHNIKA WALKI CHEMICZNEJ.

Bronisław Sypniewski, mjr. Warszawa 1930. Cena 12 zł.

We współczesnej sztuce wojennej chemiczne środki walki odgrywają poważną rolę. Sposoby działania przy pomocy tych środków oraz ich opis stanowią zagadnienie niezwykle ciekawe. To też zasługuje na uwagę ukazanie się pracy *mjr. Bronisława Sypniewskiego* p. t. TECHNIKA WALKI CHEMICZNEJ. Praca ta, odznaczająca się charakterem podręcznikowym, wypełnia poważną lukę, istniejącą w naszem piśmiennictwie wojskowem. Zawiera ona całokształt zagadnień z dziedziny techniki walki chemicznej i obejmuje systematykę chemicznych środków bojowych, metody skażania środowiska, cechowanie amunicji chemicznej, walkę artyleryjską środkami chemicznemi, walkę chemiczną miotaczami bomb, specjalne miotacze do walki chemicznej, napad falowy, fumatory, świece, walkę

chemiczną lotniczą i poligon chemiczny. Praca ta oparta jest na doświadczeniach wojny światowej, literaturze poświęconej wojnie chemicznej, na dokumentach urzędowych oraz na obserwacjach autora. Bogato ilustrowana, liczy 300 stron druku oraz 57 rysunków.

Jest to jedyna książka z tego zakresu w języku polskim. Została ona zezwolona do użytku w oddziałach i szkołach wojskowych pismem Pana II Wiceministra Spraw Wojskowych L. dz. 6245/Szk. z dnia 22/I 29. Ze względu na temat jak i sposób ujęcia praca ta będzie z pożytkiem czytana przez każdego oficera.

Zakwalifikowanie konfiskat popowstaniowych	. . . .	Zł. 1.—
Zenicz Józef. Ks. prof. Prokosz	. . . .	5.—
Żurowska Marja. Znak zapytania	. . .	5.—
Clemenceau Jerzy—Blaski i nędze zwycięstwa	. . . .	12.80
Kościanowski W. Grzeszczak B.—Budowa modeli latających	. . . .	2.30
Makłowicz J. ks.—O znaczeniu morza dla Polski	. . . .	1.20
Sikorski W. Gimnastyka. Podręcznik metodyczny dla nauczycieli, część II		12—

Joseph Douillet. MOSKWA BEZ MASKI. Przekład *S. Studnickiej.* Warszawa 1930. Cena 5.50 zł.

Niewiele osób, nawet z oświeconego ogółu, wie dokładnie jak żyje się w Rosji sowieckiej. Powodem tego stanu rzeczy jest to, że bolszewicy okłamują opinję świata, tumanią przeróżnemi sztuczkami delegacje i gości europejskich, aby wyrobić u wszystkich pogląd, że Rosja sowiecka jest krajem, gdzie stan gospodarczy jest obecnie pomyślny, przemysł jest w stadjum odbudowy i rozwoju, ludność zaś szczęśliwa i zadowolona ze swego losu. Na wydawnictwach so-

wieckich nie można również polegać, gdyż ostra cenzura nie przepuszcza głosów krytycznych.

Tajemnicę życia w Rosji i stosunków tam panujących odsłania przed oczami czytelnika praca *Douilleta*, w tłumaczeniu *S. Studnickiej* p. t. MOSKWA BEZ MASKI. Autor tej pracy zna nawylot Rosję, zarówno z czasów caratu jak i obecną. Był on konsulem belgijskim w Rosji, pełnomocnikiem misji Nansena podczas głodu panującego w Sowietach, miał duże stosunki w tamtejszych kołach, nawet wśród komunistów, był wreszcie więziony przez bolszewików. To też świadectwo jego posiada nieprzeciętną wartość. Omawiana praca dzieli się na 3 części oraz zakończenie:

1. *Jak się przedstawia raj czerwony. Dobrodziejstwa materjalne, które przyniósł Rosji rząd komunistyczny.*
2. *Jakie dobra moralne przyniosły Rosji rządy Sowietów.*
3. *Kto dzierży władzę w kraju „Sowietów z wyboru" i w jaki sposób. Teror.*

Zakończenie. Rewolucja wszechświatowa.

Praca ujęta jest niezwykle lekko i ciekawie w sposób pamiętnikarsko-beletrystyczny. Oparta jest na faktach autentycznych, zeznaniach naocznych świadków i danych zbadanych i sprawdzonych przez autora. Zdaniem jego w Sowietach chłop i robotnik jest gnębiony i wyzyskiwany, przemysł jest zrujnowany, podatki przekraczają możności płatnicze podatników, oświata i moralność jest w strasznym upadku, wszelkie zaś religje są ostro prześladowane. Brak pieniędzy, który się w Rosji odczuwa, pochodzi, między innemi, stąd, iż idą one na krzewienie rewolucyj światowych. Władzę nieograniczoną nad całym narodem dzierży twardo w ręku partja komunistyczna. Omawiana praca daje dokładny i objektywny obraz życia w Sowietach i z tego względu powinna znaleźć się w rękach wojska i społeczeństwa cywilnego.

Józef Piłsudski 1926—1929. PRZEMÓWIENIA, WYWIADY, ARTYKUŁY. Zebrane i do druku przygotowane przez *Antoniego Anusza i Wł. Pobóg-Malinowskiego.* Warszawa 1930. Cena 6 zł.

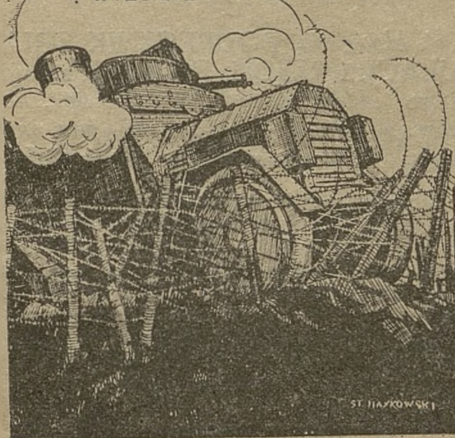
Omawiana praca jest zebraniem przemówień, wywiadów i artykułów Marszałka J. Piłsudskiego, poczynając od maja 1926, kończąc zaś rokiem 1929, przyczem przemówienia te ułożone są w porządku chronologicznym. Na początku przemówień podano komentarze, objaśniające wydarzenia polityczne, które wywołały dane przemówienie lub artykuł, ograniczając się jedynie do podania faktów.

Praca liczy 286 stron druku. Może ona przyczynić się do lepszego uświadomienia sobie przez ogół poglądów Marszałka Piłsudskiego na sprawę rządzenia państwem, tem bardziej, że zawarte w niej przemówienia łączą się jak najściślej z aktualnemi zagadnieniami naszego życia państwowego lat ostatnich.

CO KAŻDY ŻOŁNIERZ O SAMOCHODACH PANCERNYCH WIEDZIEĆ POWINIEN. *L. Żyrkiewicz, porucznik.* Warszawa 1930. Cena 3.80 zł.

Porucznik Żyrkiewicz, autor książki p. t. *„Samochody pancerne"*, która zwróciła na sie-

bie uwagę fachowej prasy wojskowej w kraju i zagranicą, wydał przed paru dniami drugą pracę z tej dziedziny, jednak na innym poziomie i w innem ujęciu p. t. CO KAŻDY ŻOŁNIERZ O SAMOCHODACH PANCERNYCH WIEDZIEĆ POWINIEN. Podczas gdy pierwsza praca stanowi gruntowne studjum techniczno-taktyczne o sa-

mochodach pancernych na poziomie oficerskim, druga jest popularnem ujęciem tego zagadnienia przeważnie z punktu widzenia potrzeb i zainteresowań podoficerów. Wychodząc ze słusznego założenia, że do umysłu każdego lepiej przemawia lekka forma gawędy niż suche wywody, autor ujął swą pracę w formę pogadanki oficera samochodów pancernych z żołnierzami pułku piechoty podczas ćwiczeń w obozie letnim. Na tle tej pogadanki autor podaje niezbędne wiadomości o samochodach pancernych a więc o ich budowie, organizacji, maskowaniu, walce w łączności z innemi oddziałami i t. p. Autor zwraca szczególną uwagę na współdziałanie z samochodami pancernemi oraz ich zwalczanie. Na końcu pracy w Dodatku przedstawione są typy samochodów pancernych, używanych w Polsce i w państwach sąsiednich (Niemcy, Litwa, Rosja, Czechosłowacja) wraz z krótkiemi o nich danemi technicznemi. Należy wspomnieć jeszcze o stronie ilustracyjnej tej pracy. Rysunki, wykonane przez St. Haykowskiego, są niezwykle staranne i przejrzyste. Na rysunkach tych między innemi poglądowo uwidocznione są zasady obrony przeciwko samochodom pancernym w ten sposób, że równolegle obok siebie przedstawione jest właściwe i błędne prowadzenie tej obrony.

Pod rysunkami umieszczone są krótkie, lecz wyczerpujące objaśnienia. Książka liczy 111 stron druku oraz 64 rysunków. Stanowi ona pożyteczny podręcznik oraz równocześnie ciekawą lekturę dla podoficerów, zwłaszcza piechoty, kawalerji, artylerji i saperów. Niemniej jednak i oficerowie znajdą w tej pracy wiele ciekawych i pożytecznych wiadomości. Książka otrzymała zezwolenie do użytku w formacjach i szkołach wojskowych rozkazem II Wiceministra Spraw Wojskowych Biuro Og. Org. I 1726/Wyszk. z dn. 9. IV 1930.

Nowości zagraniczne.

Boucher. L'Infanterie sacrifiée. Paris, Fr. 13.—
Ferrand. Le conquète de Cameroune 1914—1915. Paris . . . . Fr. 18.—
Laporte. Mobilisation économique et l'intendance militaire. Paris . . . . . Fr. 36.—
Valery. Mer. Marine. Avec illustrations Paris, ... Fr. 36.—
Richmond. Naval Warfare. London, stron 98, ... Szyl. 7.—
Tunstall. Flights of Naval Genius. London, stron 300, ... Szyl. 15.—
Tuchy. The battle of Brains. London, stron 156. . . . . Szyl. 5.—
Eilsberger. Der Durchbruch bei Brzeziny am 24 November 1914. Berlin, stron 232. . . . . Mk. 8.40
Gayer. Die deutsche Untersee-Boote in ihrer Kriegführung 1914 — 1918, in 4 Heften, stron 275 . . . . Mk. 14.—
Ziese. Generale, Händler und Soldaten. Ein Totentanz der Tatsachen. Berlin, stron 261. . . . . Mk. 9.—
Leonardow. Czem grozit wojennaja armja i chimja graždanskomu nasieleńju. Moskwa, stron 136 . . . . . Rs. 1.—
Jelizarow. Piechota. Moskwa, stron 115 Rs. 1.10
Ławrientjew. Obszczewojennyje swiedieńja dla krasnoarmiejca inżeniernych wojsk. Moskwa, stron 151. . Rs. 1.90
Bojewoj ustaw broniewych sił, cz I. Moskwa, stron 88. . . . . Rs. —.55
Rukowodstwo po wojennomu gołubinomu diełu. Moskwa, stron 160. . . Rs. —.65
Warfołomiejew. Mozyrskaja opieracja wiesnoj 1920 goda. Moskwa, stron 114. . . . . Rs. 1.25

WSPOMNIENIA LEGJONOWE
BYŁEGO OFICERA AUSTRJACKIEGO
Stanisław Kwaśniewski.

Warszawa. Cena zł. 2.50

Książka zawiera cały szereg bardzo interesujących wspomnień autora z okresu wielkiej wojny, kiedy to narody—a między niemi Polacy, rozdarci pomiędzy trzech najeźdźców — zmagały się w krwawej walce o wolność. Wspomnienia te autor dzieli na przedwojenne, na froncie rosyjskim, przydział do „Wermachtu", na froncie włoskim i w wojsku polskiem. Odzwierciedlają one stan duszy Polaka — oficera, u którego pod mundurem austrjackim biło serce polskie i który, zetknąwszy się z Legjonami, przejął się ich ideologją tak dalece, że nawet chciał złożyć stopień oficerski i wstąpić w szeregi Legjonów jako prosty żołnierz.

Książka napisana jest żywo i przystępnie. Czyta się ją z prawdziwem zajęciem. Niska cena ułatwia każdemu nabycie tego ciekawego pamiętnika.

Do nabycia

w GŁÓWNEJ KSIĘGARNI WOJSKOWEJ

Warszawa, Nowy Świat 69.

WSKAZÓWKI DLA SKAUTMISTRZÓW. Napisał Sir *Robert Baden Powell.* Przełożył *Stanisław Sedlaczek, naczelnik Głównej Kwatery M. Związku Harcerstwa Polskiego.* Warszawa 1930. Cena 4 zł.

Autorem tej pracy jest twórca i pionier skautingu, gen. wojska angielskiego, Baden Powell, treścią jej zaś—zasady skautingu oraz

praktyczne wskazówki wychowawsze dla skautmistrzów (drużynowych). Książka dzieli się na 5 rozdziałów, a mianowicie:

1. *Jak wychowywać chłopca.*
2. *Charakter.*
3. *Zdrowie i rozwój fizyczny.*
4. *Służba bliźnim.*

Na końcu pracy podano przykłady pytań, stawianych przy egzaminach na drużynowych. Tłumacz opatrzył tę pracę w przypisy, wyjaśniające rzeczy niezrozumiałe dla czytelnika polskiego. Praca zawiera mnóstwo niezwykle trafnych spostrzeżeń oraz rad i wskazówek wychowawczych. Cechuje ją głęboka znajomość psychiki i natury dzieci i młodzieży. To też książkę tę z pożytkiem przeczyta nietylko skautmistrz, ale i każdy kto ma do czynienia z młodzieżą i zajmuje się jej wychowaniem.

C. V. Hodgson. PODRĘCZNIK TRIANGULACJI 1 RZĘDU. Tłumaczyli z angielskiego *Apolonjusz Zarychta kpt, korp. geogr. i Feliks Kopczyński por. korp. geogr.* Warszawa 1930. Cena 3.50 zł.

Polska literatura naukowa nie posiadała dotychczas systematycznie opracowanego podręcznika triangulacji. To też na uwagę zasługuje ukazanie się tłumaczenia pracy mjr. Hodgsona, zastępcy szefa wydziału geodezyjnego służby pomiarów brzegowych, geodezyjnych Stanów Zjednoczonych, p. t. „PODRĘCZNIK TRIANGULACJI 1 RZĘDU". Praca ta dzieli się na 5 rozdziałów:

1. *Rozpoznanie.*
2. *Triangulacja 1 rzędu.*
3. *Pomiar podstawy.*
4. *Azymuty.*
5. *Pomiary specjalne.*

Książka ta zapoznaje z metodami triangulacji, stosowanemi w Stanach Zjednoczonych A. P. Liczy 176 stron druku oraz 61 figur. Dzieło to zasługuje na uwagę oficerów-geografów. Nawiasem nadmieniamy, że jest to tom 3 wydawanej przez sekcję geograficzną T. W. W. Bibljoteki Służby Geograficznej.

Podpułkownik Boelcke. POMIARY WOJENNE. Przełożyli z niemieckiego *Apolonjusz Zarychta kpt. korp. geogr. i Franciszek Biernacki kpt. korp. geogr.* Warszawa 1930. Cena 1 zł.

Tematem tej pracy jest służba geograficzna wojska niemieckiego. Poszczególne jej rozdziały traktują o zadaniach i rozwoju służby pomiarów wojennych, o organizacji wojskowej służby pomiarowej, o geodecie, geologu, fotogrametrze, panoramiście i stereoskopiście, topografie, o pracach specjalnych dla artylerji, moździerzy piechoty i służby łączności, o kartografie, reprodukcji, rozdziale map i ogólnem znaczeniu pomiarów wojennych. Praca ta przedstawia trudności organizacyjne na które napotykają oddziały pomiarów polowych na początku wojny, opisuje ich rozrost w związku z rozwojem działań oraz zapoznaje z metodami pracy tych oddziałów. Autor podkreśla ważność prac geografów wojskowych z punktu widzenia przygotowania ope-

racyj strategicznych. Studjum to, stanowiące tom 4 Bibljoteki Służby Geograficznej, daje czytelnikowi możność bliższego zapoznania się z pracą nad mapą wojenną wojska niemieckiego.

PRZEPISY O ZAKWATEROWANIU WOJSKA W CZASIE POKOJU. Opracowali *T. Teliga i A. de Berier Longchamps.* Warszawa 1929. Cena 4 zł.

Praca ta, o charakterze podręcznika, ma za zadanie zapoznanie z treścią tych obowiązujących przepisów, które ustalają sposób zabezpieczenia u nas pomieszczeń dla wojska w czasie pokoju.

Praca dzieli się na 4 części:

1) o zakwaterowaniu stałem,
2) o zakwaterowaniu przejściowem,
3) o zakwaterowaniu nagłem,
4) o dostarczaniu wojsku terenów.

Szczególną uwagę w pracy tej zwrócono na te postanowienia, które określają w jakich wypadkach władze będą się zwracać do gmin i ludności o dostarczenie pomieszczeń, jakie obowiązki ciążą na ludności i zarządach gminnych pod tym względem i jakie prawa wynikają ze spełnienia tych obowiązków. Z podręcznikiem tym powinny się zapoznać najszersze koła ludności, gdyż sprawy w nim omawiane są aktualne dla każdej gminy i prawie dla każdego mieszkańca.

Adres Red. i Adm.: Warszawa, Główna Księgarnia Wojskowa, ul. Nowy-Świat 69. Tel. 202-19

Redaktor: *mjr. St. Thun.* Sekretarz redakcji: *kpt. T. Frasunkiewicz.*

Druk. J. B. Kondeckiego. Warszawa, Marszałkowska 53a. Telefon 268-08.